

Hoe ziet de sector er over tien jaar uit? Hoe wordt deze gefinancierd? Wat voor bestuurders staan er aan het roer? Interim-manager Ariëne van Mil sprak met een aantal bestuurders in de sector over hun toekomstperspectief. Deze maand in *Management Kinderopvang* een voorpublicatie: directeuren aan het woord over de vraag 'Is de sector in 2024 geïntegreerd met het onderwijs?' Tekst Arienne van Mil

Directeuren over de kinderopvang in 2024

Koffiedik kijken met ...

De integratie tussen kinderopvang en onderwijs heeft haar hoogtepunt zeker nog niet bereikt. Maar hoe ver zal Nederland hierin kunnen en vooral willen gaan? Kinderopvang is volgens de Nederlander primair nodig omdat je werkt en niet zozeer omdat het goed zou zijn voor de kinderen. Natuurlijk profileert de kinderopvang zich anders en denk ik daar persoonlijk ook anders over (ik geloof in en/en), maar het zit nog wel als zodanig ingebakken in onze cultuur. Aan de andere kant, de luxe dat beide ouders parttime werken, hoe lang houden wij dat nog vol in Nederland?

Sommige integrale kindcentra lijken op het Zweedse model. Maar er zijn ook verschillen, omdat dit model alle dagen opvang inhoudt. Dat zie ik in Nederland niet gebeuren. De traditie deels thuis en deels op de opvang zal zo blijven. Wij Nederlanders zijn niet gewend dat beide partners fulltime werken. Ook al is de kinderopvang niet meer weg te denken uit onze maatschappij, de Nederlander vindt nog steeds dat de beste opvoedplek thuis is en de kinderopvang *second best*.

Aan de andere kant heeft het mij altijd bevreemd dat wij in ons denken hierin een soort knip maken: vóór de basisschoolleeftijd zijn de ouders de beste opvoeders, vanaf de schoolleeftijd weet

de school het beter en moeten zij het maar doen. Niet helemaal logisch.

Te zuinig

Hoe denken de huidige bestuurders in de kinderopvang over het Zweedse model? Bertus Koot denkt dat er in Nederland nooit een Zweeds model zal komen. 'Dit heeft namelijk onder andere te maken met de discussie over de basisvoorziening en dat kunnen wij historisch gezien nooit meer inhalen en ook financieel gezien is het hier niet zo ge-

regeld. Het integrale aanbod van onderwijs en kinderopvang is wel haalbaar voor Nederland.' Ook volgens Annelies Zoomers gaan wij nooit toe naar het Zweedse model, 'omdat het Zweedse model een nadrukkelijke keuze voor kwaliteit is en daar is geld voor nodig. Wij zijn te zuinig en de overheid wil altijd voor een dubbeltje op de eerste rang. Wij willen wel naar het Zweedse model, maar het mag niks kosten [...]. Het wordt dan een soort theezakje dat al gebruikt is.'

Gesprekspartners

Annegreet van Dijk, Stichting Kinderopvang Amersfoort

Annelies Zoomers, SKOS

Ans van Hoof, Ludens

Astrid Veldhuizen, Kids Casa en Stichting Kinderopvang Hoogeveen

Bertus Koot, KMN Kind & Co

Dirk-Peter van 't Sant, Quadrant

Eugénie de Bresser, SKS Alles Kids

Herbert Prins, Allio

Moniek Steenland, Stichting Kinderopvang Oegstgeest

Sylvia Kuiper, Regionaal Gastouderbureau Harlekijn

Walter Hardenberg, Speelwerkgroep

Maria Bolt, voorheen Kids2B

Pico Kuiper, voorheen Kinderopvang Nederland

De publicatie 'De toekomst van de kinderopvang, speculaties onder het genot van een kop koffie', met daarin de volledig uitgewerkte interviews, zijn te downloaden via www.pickobello.nl.

Foto: ISTOCKPHOTO.COM

Nu is een integraal kindcentrum een mooi fenomeen, maar de kinderopvang had natuurlijk ook kunnen overwegen om zelf onderwijs te gaan aanbieden. Hoe komt het toch dat maar zo weinig kinderopvangorganisaties zelf die stap hebben gezet? Ook in de interviews kwam ik hierover veel behoudende reacties tegen. Misschien heeft Pico Kuiper dan toch gelijk met zijn uitspraak dat je in de kinderopvang twee types bestuurders hebt: de wat bezadigde ondernemers én de energieke, innovatieve ondernemers.

Ik hoorde laatst (maar heb dit niet kunnen verifiëren) dat in 2020 de helft van de huidige leerkrachten gepensioneerd zal zijn. Als dat waar is, is dit een mooie kans voor de kinderopvang om in het onderwijs te stappen en de huidige pedagogisch medewerkers aanvullend op te leiden tot groepsleerkracht. Is dat sowieso al niet de toekomst? Een leerkracht op een ROC vertelde mij dat het profiel voor onderwijsassistente komt te vervallen en straks 'opgaat in' het algemene profiel voor pedagogisch werker. Het is wat mij betreft dan nog maar een kleine vervolgstap naar de

Pabo in deeltijd, gefaciliteerd door een werkgever, die zowel kinderopvang als onderwijs exploiteert.

Als de kinderopvang zelf geen onderwijs gaat aanbieden en louter aanstuurt op integratie met het onderwijs, in hoeverre is het dan reëel om te verwachten dat dit andersom wel gebeurt, waardoor de huidige kinderopvangorganisaties het nakijken hebben?

Risico

Dirk-Peter van 't Sant (zelf in het verleden schooldirecteur) verwacht dat onderwijsbesturen steeds meer aan de eigen toeleiding gaan werken en dat over tien jaar het redelijk normaal is in de *mindset* van het onderwijs dat ook zij kinderopvang aanbieden. 'Integrale kindcentra zijn voorbeelden voor het onderwijs; het besef komt dat jonge kinderen hun toekomst zijn. Het onderwijs gaat daarin bewegen. Zij hebben het immers in financieel opzicht ook steeds krappere en moeten marktgericht denken.'

Ik zie hier wel een risico in voor de kinderopvangorganisaties, mede omdat het onderwijs een algemeen (en zelfs

verplichte) gesprekspartner is van de gemeenten. De kinderopvang is dit niet zo vanzelfsprekend. Aan de andere kant voorspelt de VNG juist dat de regeringol in het ontwikkelen van integrale kindcentra zal verdwijnen. De tijd zal het leren.

Annegreet van Dijk verwacht dat het integraal kindcentrum in de toekomst één organisatorische eenheid wordt, waar wet- en regelgeving op zijn aangepast. 'Een problematisch punt vormt hier de aanwezige zuilenstructuur in het onderwijs. De kinderopvang kent die verzuiling vrijwel niet. Als dat dilemma kan worden opgelost, kunnen wij samenvoegen.'

Inderdaad, de verzuiling binnen het onderwijs. Vanuit de kinderopvang die zuilen wegstrijken gaat niet lukken. Ik vraag mij wel eens af of de overheid het lef zou hebben om op de een of andere manier iets verplicht te stellen in meer en betere samenwerking tussen de scholen. Toen ik dit met Ans van Hoof besprak was haar reactie: 'Ik denk dat ze nog eerder het koningshuis afschaffen.'

Sylvia Kuiper ziet bij het christelijk onderwijs al sterk de trend dat men zelf kinderopvang gaat aanbieden. 'Op de Veluwe zijn de scholen signatuurgevoelig en willen zij graag een christelijk kinderdagverblijf. Het is voor een >

'De Nederlander vindt nog steeds dat de beste opvoedplek thuis is en de kinderopvang second best'

Waar werd nog meer over gesproken?

Bestaat de kinderopvang over tien jaar nog in de huidige vorm?

Als de kinderopvang steeds meer richting de basisvoorziening gaat, wordt het probleemkind straks (gechargeerd) als gemiddeld gezien, dat zo snel mogelijk in een voorschoolse voorziening moet komen met een hek eromheen. (Herbert Prins)

Zijn de kinderen van nu, de afnemers van later?

Niet zozeer omdat ze het zelf zo leuk hadden vroeger, omdat zij zich dat nauwelijks herinneren. Hoogstens de kinderen van de bso. (Moniek Steenland)

Hoe ziet de financiering er over tien jaar uit?

Het financieringsstelsel zal op de schop gaan. De tripartiete financiering staat zwaar onder druk. Het wordt een 'commerciële' markt. Ik hoop dit ook, want dat garandeert meer kwaliteit. Commercieel in de zin van het ondernemerschap. (Pico Kuiper)

Maakt kinderopvang straks onderdeel uit van de Wmo?

Ik heb liever niet dat het teruggaat naar het gemeentelijk niveau. Het gemeentelijk niveau overstijgt intellectueel gezien niet alles. De financieringsstroom wordt dan afhankelijk van een toevallige ambtenaar op mbo-niveau. (anoniem)

Zal het kinderdagverblijf ooit verdwijnen?

Er zal daar nog zoveel financieel voor doorberekend moeten worden, dat is over tien jaar nog lang niet gebeurd. (Eugénie de Bresser)

Biedt je eigen organisatie in de toekomst zelf onderwijs?

Het is nu wel de tijd waarbij je veel beter kijkt waar je op kunt inhaken en wat je kunt organiseren, waar je elkaar kunt versterken. Een tak van sport iets verder van huis is de ouderenzorg. Als de sector activiteitenbegeleiding kan bieden aan kinderen, waarom dan niet voor ouderen. (Astrid Veldhuizen)

Hoe bereid je je voor/speel je in op de toekomst?

Wie weet is Speelwerk straks een reisbureau voor jongeren. Het is allemaal mogelijk, maar dat is nu nog moeilijk in te schatten. (Walter Hardenberg)

Wat is de grootste valkuil van de huidige bestuurder?

Er zijn clubs die niet aan het perspectief meewerken, maar wel klagen als er geen maatregelen worden genomen door de brancheorganisatie of overheid, en verder alleen maar hun eigen verdienmodel nastreven. (Ans van Hoof)

Welk type bestuurder staat over tien jaar aan het roer?

Het zou heel goed kunnen dat veel kinderopvangorganisaties tegen die tijd zijn opgegaan in een andere bestuurlijke constructie. Dan veranderen de functies en dat vraagt dan ook weer andere bestuurders. (Maria Bolt)

Zie voor het volledige document: www.pickobello.nl.

kinderopvangorganisatie logistiek en financieel gezien niet haalbaar om bij elke school een eigen kinderopvang te organiseren.'

Dwars voorliggen

Pico Kuiper heeft zo zijn eigen kijk op de integratie tussen opvang en onderwijs. Hij ziet het onderwijs als een grotere bedreiging voor de kinderopvang dan de economie. Hij hoopt dat de sector er dwars voor gaat liggen. 'Niet om tegen het onderwijs te zijn, maar om intensief samen te werken. Je krijgt ze niet geïntegreerd. Het zijn twee werelden; niet goed of slecht, maar anders gefinancierd, met andere arbeidsvoorwaarden, een andere inspraakorganisa-

tie, andere vakbonden, cultuurverschillen, enzovoort.'

Soms benauwt het mij als ik de integratie van onderwijs en opvang verder doortrek, want wat blijft er dan nog over voor de 1- tot 2-jarigen? Wellicht is er in de toekomst onderwijs vanaf 3 jaar en betaald ouderschapsverlof tot 1 jaar. Sylvia Kuiper vindt het een slechte ontwikkeling als het onderwijs ook de 2-jarigen naar zich toe zou trekken, omdat de peuters dan teveel schoolse invloeden krijgen. 'We hebben gezien hoe dat is gegaan bij het kleuteronderwijs: dat is gewoon opgegeten door de school. De invloed van de kleuters op de school is immers veel minder groot geweest dan

van de school op de kleuters. Om nu ook alle 2- en 3-jarigen voorbereidend schools op te leiden, dat is een slechte zaak. VVE kan heel leuke kanten hebben, maar daar moet je niet in doorslaan.'

Wat in de interviews amper naar voren is gekomen, zijn de mogelijke invloeden van de ontwikkelingen binnen het onderwijs zoals het 'tablet-leren' of 'digi-leren'. Denk bijvoorbeeld aan O4NT (Onderwijs voor een Nieuwe Tijd), ook wel 'de Steve Jobs School' genoemd. Wat voor invloed heeft deze ontwikkeling op de integratie tussen onderwijs en opvang? Wellicht een interessante vraag om aan de PO-Raad te stellen. Als ik op hun website kijk, staat onder het kopje Innovatie & ICT: 'De pagina is nog in ontwikkeling'. Ik ben benieuwd! Ik denk in ieder geval dat de sector kinderopvang deze ontwikkelingen niet moet onderschatten. <

'Ik denk dat ze nog eerder het koningshuis afschaffen'